

Waar beter zie je de tijdgeest dan in de beklagenbank?

De Limburger 26-4-2025

Waar kun je de tijdgeest op zijn staart trappen? Niet bij het Achtuurjournaal. Daarin hield bijvoorbeeld minister Barry Madlener vorige week triomfantelijk een verkeersbord met “130 km” omhoog. Yo, we mogen weer 130 rijden op de Afsluitdijk. Levert drie minuten winst op. Ware drs. P nog onder ons, dan zou hij dit ogenblik hebben vereeuwigd in een prachtige ballade, die uitlegt dat het eigenlijk zes volle minuten zijn als je heen en weer kachelt. Zonder drs. P zal dit gebaar van Madlener rap ten onder gaan in de dagelijkse kolkstroom van betekenisloze bric-à-brac.

Waar je wél de *Zeitgeist* aan het werk ziet: in de rechtbank. De meeste rechtbankzittingen zijn openbaar en het publiek mag dus aanschuiven. Rechters zijn vaak virtuozen in het samenvatten en tot de essentie terugbrengen van conflicten. En zodoende krijg je in hun zaal een goede indruk van waarover mensen zoal met elkaar of met het bevoegd gezag slaags raken. De problemen van onze tijd stappen daar onverbloemd naar voren. Het is niet voor niets dat sommige historici een voorliefde hebben voor oude politiefoto's. Want wie wil weten hoe gewone mensen vroeger – zeg voor de Eerste Wereldoorlog – waren gehuisvest en gekleed, ziet dat perfect geïllustreerd in zulke foto's. Ze tonen delicten, ongevallen, zelfmoorden en andere

ellende, maar er is niets aan geënceneerd. Het is zoals het was: bed, po en keuken in één kamer en dikke kleren aan, want die beschermen tegen de kou. Het is daarom ook dat voor historici rechtbankverslagen een belangrijke bron van informatie vormen. Een treffend beeld van hoe de Duitse bevolking vanaf 1921 midscheeps door hyperinflatie werd geraakt, schetst bijvoorbeeld Gabriele Tergit, in die jaren verslaggeefster van het *Berliner Tageblatt*. In haar stukken (gebundeld in *Over de Lente en de Eenzaamheid*) wemelt het van de oplichters, dieven en gedupeerden, vaak verenigd in één persoon. De tijdgeest heeft hier plaatsgenomen in de beklagenbank en Tergit heeft het talent om dit binnen het bestek van een krantencolumn uit de doeken te doen.

De rechtbankverslaggever van deze krant – Paul van Gageldonk – heeft datzelfde talent. Daarom sla ik zijn stukken nooit over. Pas geleden schreef hij over twee boeren die dag en nacht werken om hun bedrijf – dat al generaties lang in de familie is – draaiende te houden. Maar hun boerderij ligt te dicht bij de Maas en moet onteigend worden. De ambtenaar die dit komt aankondigen, krijgt op het erf rake klappen met de riek, reden waarom de boeren voor het hekje moeten verschijnen. De rechter spreekt hen streng toe, maar legt geen straf op. Had de jonge Madlener maar eens wat vaker zulke rechtszaken gezien. Dan had hij nu misschien wel de Maasdijken extra verhoogd in plaats van de maximumsnelheid.